

Harmanlanmış Öğrenme Modeli¹

Murat BAYIR²

Öz

Dünyada insanlığın doğuşuyla başlayan eğitim öğretim anlayışı insanlığın yeryüzünde çoğalmaya başlamasıyla her çağda farklı biçim ve modellerde kendini farklı şekillerde göstermiş, sürekli bir ilerleme, bir önceki modelin eksik ya da yetersiz kaldığı alanları kapatma şeklinde devam etmiştir. Harmanlanmış öğrenme de çağın gereklerine ayak uydurarak yüz yüze eğitim ve uzaktan eğitim/bilgisayarlı eğitimden aldığı birikimle yeni bir yaklaşım ortaya koymaya çalışmaktadır. Yüz yüze eğitim ve uzaktan eğitimin olumlu yanlarını birleştirerek iki yaklaşımdan aldığı destekle bir tasarım oluşturmuş, öğrenme yaklaşımlarından da aldığı destekle 21. yüzyıl becerilerini geliştirmeyi amaçlamıştır. Bu bağlamda araştırma genel olarak harmanlanmış öğrenmeyi tanıtmak, dünya literatüründeki yerini belirlemek ve tasarımın pedagojik olarak neler sağlayabileceğini ortaya koymaktır. Ortaya konan araştırma sonucunda harmanlanmış öğrenme modelinin öğrencilerin ders çalışma, derse odaklanma ve araştırma becerilerinde olumlu yönde etkilediği; bu becerilerin günümüz yükseköğretimi bitiren bireylerden talep edilen becerilerle örtüştüğü görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: harmanlanmış (blended) öğrenme, çevrim içi öğrenme, ters yüz sınıf (flipped classroom).

Blended Learning Model

Abstract

The understanding of education and training, which started with the birth of humanity in the world, has manifested itself in different forms and models in different ways in

Atif için / Please Cite As:

Bayır M. (2024). Harmanlanmış Öğrenme Modeli. *Journal of Turkic Civilization Studies*, 5(1), 171-185.

Geliş Tarihi / Received Date: 27.05.2024

Kabul Tarihi / Accepted Date: 27.06.2024

¹ Bu çalışma, KTMÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalında hazırlanan “Bilişsel Kurama Dayalı Harmanlanmış Öğrenme Tasarımının Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Akademik Başarı, Motivasyon ve Tutuma Etkisi” adlı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

² Öğretim görevlisi - Kırgız-Türk Manas Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu, mrdbyr@gmail.com / murat.bayir@manas.edu.kg

every age as humanity began to multiply on earth, and has continued in the form of continuous progress, closing the areas where the previous model was missing or insufficient. Blended learning is also trying to keep up with the requirements of the age and to put forward a new approach with the accumulated knowledge from face-to-face education and distance education/computerized education. It aims to combine the positive aspects of face-to-face education and distance education and create a design with the support of both approaches, and aims to develop 21st century skills with the support of learning approaches. In this context, this research aims to introduce blended learning in general, to determine its place in the world literature and to reveal what the design can provide pedagogically. As a result of the research, it was seen that the blended learning model had positive effects on students' studying, focusing and research skills; these skills overlap with the skills demanded from individuals who complete today's higher education.

Key Words: blended learning, online learning, flipped classroom.

HARMANLANMIŞ ÖĞRENME

Teknoloji, insanlığın ilerlemesi ve hayatının kolaylaşması adına hem eğitimi yönlendirir hem de eğitimden beslenir. Eğitim, teknoloji ile iç içe olmasının yanında teknolojiye yön de verir. Bu durum, eğitim ile teknolojinin birbirinden kopmaması gerektiği gerçeğini bize gösterirken aynı zamanda teknolojinin kullanılmadığı bir eğitimin bizi çağın gerisinde bırakacağı yadsınamaz bir gerçektir. Dünyanın küçük bir köy haline geldiği gerçeği son yüzyılımızın en çok dile getirilen ifadelerinden biridir.

Dijitalleşmenin her alanda hayatımıza girmesi ekonomik, kültürel ve sosyal anlamda bir ilerleme zorunluluğunu da beraberinde getirmiş; toplumlar geride kalmamak, çağın gerekliliklerine ayak uydurmak ve sürekli bir teknolojik modernleşme kaygısı içine girmişlerdir. “Bilginin sürekli ve hızlı bir şekilde yeniden üretildiği ve yayıldığı, iletişim araçlarının sürekli geliştiği, öneminin her geçen gün arttığı günümüz dünyasında” (Aktaş, 2022) yaşanan bu büyük değişimler “toplumsal yaşam, aile yapısı, eğitim sistemi, ekonomi, politika, haberleşme, meslek hayatı gibi birçok alanda hissedilmektedir” (Aktaş, 2023). Tüm bu gelişmeler eğitim alanında bazı değişim ve dönüşümleri zorunlu hâle getirmiştir. Aktaş (2024)'ın da belirttiği gibi bilginin çok kısa sürede üretilerek dünyanın dört bir tarafına ulaştırılabilir hâle gelmesiyle teknoloji, nicelik olarak daha fazla kullanıcıya ulaşmakla kalmayıp niteliksel olarak da sürekli gelişmekte, insan hayatında daha fazla yer tutarak doğrudan yaşam tarzına etki etmekte, insanlara yeni alışkanlıklar kazandırmaktadır.

Bu teknoloji ve dijitalleşmeye bağlı olarak eğitim öğretim alanında yapılacak alt yapı çalışmaları ve geleceği öngörebilme ufkuyla yapılan çabalar meyvesini vermektedir. Bütün bu ilerleme zorunluluğunu da eğitim en kısa yoldan yapabilme gücüne sahiptir. Bu gücü elinde tutabilmesi ise eğitimin teknolojiyle

Harmanlanmış Öğrenme Modeli

birleştirilmesinin yanında, yeni fakat sınanmış ve değerlendirmeleri yapılmış eğitim öğretim yöntemlerinin bir araya getirilerek yapılmasıyla mümkün olacağı günümüz eğitimcilerinin hem fikir olduğu bir konudur (Dağhan, Kalaycı ve Seferoğlu, 2011). Bu bağlamda eğitimde teknolojinin herkes tarafından kabul ettiği öğretime yönelik faydalı etkiler sonucu ortaya konan yeni yönelimler araştırılmaya ve önerilmeye başlanmıştır (Talan & Gülseçen, 2018).

Bu yaklaşım daha çok öğrenci merkezli; öğrencinin merkeze alındığı, öğreticinin ise rehber konumunda olması gerektiği felsefesinden yola çıkılarak yapılmaktadır. Eğitim felsefesinin bugün üzerinde durduğu bu paradigmadan 21. yüzyıl becerileri geliştirmek ve öğrenenin edilgen bir anlayıştan çıkıp yeri geldiğinde öğretmenini yönlendirebildiği, kendi öğrenme hızında ve kapasitesinde yenilikler talep ettiği bir döneme girildiği görülmektedir. Dün anlatılanlar bugün eleştirilirken yarın değersiz ya da gereksiz kabul edilebilmektedir. Bütün bu teknoloji ve bilişim sayesinde gelinen noktada dünün sistem ve yöntemlerini bugünün kavram ve taleplerine uyarlayacak bir öğrenme ortamı oluşturmak zorunluluğundan yola çıkarak harmanlanmış öğrenme ortamlarını öğretim kademelerimize konumlandırmak durumundayız.

Harmanlanmış öğrenme uygulamaları, klasik öğrenme durumlarıyla yenilikçi öğrenme durumlarının faydalı, başka bir deyişle işlevsel yanlarının bir araya getirilmesidir (Boelens, Van Laer, De Wever, ve Elen, 2015; Osguthorpe ve Graham, 2003; Procter, 2003). Literatürde harmanlanmış öğrenme; karma öğrenme, blended öğrenme, hibrit öğrenme ve mixed öğrenme gibi farklı şekillerde adlandırılmaktadır. Bu adlandırmalarda genel anlayışı ise bir şeyi karıştırmak veya gerekli olanı gerektiği yerde alma/kullanma anlamı ön plandadır. Harmanlanmış öğrenmenin ne olduğuna dönük net bir tanım yoktur. Taşkın, & Aksoy, (2023); Taşkın, (2002)' a göre felsefi açıdan ele aldığımızda yapılandırmacı, davranışçı aynı zamanda bilişsel yaklaşımın bir bütünü şeklinde tanımlayabiliriz. Ve bu bütüncül yaklaşımdan yola çıkarak “Harmanlanmış öğrenmeyi internet kaynaklarına erişim, etkili iletişim, esnek yapılandırma, hızlı geri bildirim, dijital portfolyo, farklı öğrenme stillerine göre öğretim, bireysel öğrenme, öğrenme süresini etkili ve verimli kullanma gibi yönleriyle öne çıkılmaktadır.” (Tonbuloğlu, ve Tonbuloğlu, 2021).

Harmanlanmış Öğrenmenin Tarihi

Genel anlamda harmanlanmış öğrenme uzaktan öğretim ve çevrim içi öğrenmeyle birlikte başlamış daha sonra çevrim içi öğrenmeden bağımsız olarak bir öğretim modeli olma yolunda ilerlemiştir. Harmanlanmış öğrenmenin kökenleri, teknolojinin eğitimdeki rolünün artmasıyla birlikte 1990'lara dayanır. İnternetin yaygınlaşmasıyla birlikte çevrimiçi öğrenme

platformları ve kaynakları daha erişilebilir hale gelmiştir. Ancak, bu dönemde çevrimiçi öğrenmenin eksiklikleri de fark edilmeye başlanmış, öğrencilerin yalnızca çevrimiçi kaynaklara erişmekle sınırlı kalmaları, interaktif etkileşimlerden ve öğretmen rehberliğinden mahrum kalmalarına neden olmuştur. 2000 yılı öncesi uzaktan öğrenme ve çevrim içi öğrenme yöntemleri öne çıkarken 90'lı yılların sonu 2000'li yılların başında bu iki yöntemin yetersiz ya da sığ kaldığı anlaşılmıştır. Teknolojinin eğitimde kullanılması eğitim öğretim faaliyetlerine olumlu yansımış fakat yüz yüze eğitimin sağladığı avantajlar da bir kenara itilememiştir.

Geleneksel yani yüz yüze öğretim ile uzaktan (bilgisayar aracılığıyla) öğretimin birbirlerinden farklı unsurlardan oluştuğunu belirtmektedir. Klasik yüz yüze öğrenme ortamlarının öğreticinin kontrolünde eş zamanlı bir şekilde öğrenciler arasında etkileşim içinde olduğunu; uzaktan öğretiminin ise eş zamansız daha çok metin ve ders materyalleri üzerine yoğunlaşarak yapıldığını ifade etmektedir. Yüz yüze öğrenme durumları insanla insanın etkileşimi ön plandayken, bilgisayarlı öğrenme durumlarında öğrenciyle materyal etkileşimi ön plana çıkmaktadır (Graham, 2006:6).

Öğrenci materyal etkileşiminin bireyin dersle ilişkisinde belli bir noktadan sonra süreklilik arz edemeyeceğini belirten psikologlar yüz yüze eğitimin bilgisayar ya da dijital ortamlarla desteklenmesi gerekliliğini vurgulamışlardır.

Neden Harmanlanmış Öğrenme?

Eğitim ve öğretimin temel amacı; bireylerin yaşantılarında ihtiyaç duydukları, çağın gereksinimlerine uygun şekilde organize edilen bilgi, davranış ve değerlerin yanında çağın talep ettiği becerileri elinde tutan bireyler yetiştirmektir. Bu amaçlara eğitimi ve öğretimi kolaylaştıran uygulamalarla ulaşmak mümkün olacaktır (Kalaycı ve Yıldırım, 2020).

Günümüzde eğitim öğretime yönelik uygulamalar hayli fazladır. Bu uygulamalardan biri olan harmanlanmış öğrenme uygulamaları öğrencinin kendi kendine öğrenmesini, bilgi paylaşımında bulunmasını sağlayan dinamik bir yapı olarak karşımıza çıkmaktadır (Garrison ve Kanuka, 2004). Ünsal (2010), öğretim süreci içinde kullanılacak yöntem ve tekniklerin üstün yönleri amaca göre şekillendirilip programlanarak pratiğe dökülmesi gerekliliğini vurgulamıştır. İşte tam bu ihtiyaçtan doğan teknolojinin ve geleneksel öğrenme öğretme uygulamalarının faydalı yönlerinden yararlanan harmanlanmış öğrenme uygulamalarının bize sağlayacağı imkanlardan yararlanmak gerektiği anlaşılmaktadır. Harmanlanmış öğrenme modeli, geleneksel sınıf içi eğitim yöntemlerini çevrim içi öğrenme teknolojileriyle birleştirerek öğrenme deneyimini zenginleştiren ve çeşitlendiren bir yaklaşım

Harmanlanmış Öğrenme Modeli

olmasından dolayı öğrencilere farklı öğrenme stillerine ve ihtiyaçlarına uygun esneklik sağlamaktadır.

Davranışçılık, bilişselcilik ve yapılandırmacılık gibi temel öğrenme teorileri, harmanlanmış öğrenme modeli içinde bir araya gelir ve birbirlerini tamamlar. Davranışçılık, öğretmenin etkisi ve dış faktörlerin rolünü vurgularken, bilişselcilik öğrenmeyi zihinsel bir süreç olarak ele alır ve öğrencilerin deneyimlerini kavramlara dönüştürmelerine odaklanır. Yapılandırmacılık ise öğrencilerin aktif katılımını teşvik eder ve kendi bilgilerini yapılandırmalarını sağlar. Öyle ki bilişim teknolojileri ve internetin yaygınlaşmasıyla yapılandırmacı yaklaşımı temellendirerek öğrenenin bilgiyi ezberleme yerine zihinde yapılandırarak yeni bilgiler oluşturması, harmanlanmış öğrenme ortamlarının temelini oluşturmaktadır (Üstün, 2011). Harmanlanmış öğrenme ortamları, öğrencilerin çeşitli öğrenme yöntemlerini deneyimlemelerine ve kendi hızlarında ilerlemelerine olanak tanır. Öğrenciler çevrim içi kaynaklara erişebilir, interaktif ders materyalleriyle çalışabilir ve sınıf içi etkileşimlerde bulunabilirler. Bu sayede, öğrencilerin öğrenme sürecine aktif olarak dahil olmaları ve kendi bilgilerini yapılandırmaları desteklenir. Bu nedenle, harmanlanmış öğrenme, günümüz eğitiminde yaygın olarak kabul gören bir yaklaşım hâline gelmiştir. Hem öğretmenlerin hem de öğrencilerin ihtiyaçlarına ve becerilerine uygun esneklik sağlayarak etkili bir öğrenme ortamı sunar. Öğretimin sonuna geldiğimiz bu çağ, dijital öğrenme ve erişebilirlik çağıdır. Öğretimin önemini yitirdiği çağımızda, dijital teknolojiler sayesinde bireysel öğrenme ön plana çıkmaktadır. Hibrit öğrenmeden dijital öğrenmeye geçişi pandemi hızlandırmıştır (Aytaç, 2022).

Harmanlanmış Öğrenme Tasarımlarında Pedagojik Altyapı

Harmanlanmış öğretim programını tasarlarken öğreticilerin göz önünde bulundurması gereken altı hedef belirlenmelidir (Osguthorpe ve Graham, 2003). Bunlar aşağıdaki gibidir:

1- Pedagojik zenginlik:

Her öğrenme ortamında olması gerektiği gibi harmanlanmış öğrenme uygulamalarında beklenen davranış öğrenenin öğrenme potansiyelini artırmaktır. Sınıfta düşüncelerini ifade etmeye çalışırken sorun yaşayan bazı öğrenciler çevrim içi uygulamalarda fikirlerini açıklamada kendilerini daha rahat hissetmektedir. Bu öğrenme ortamları öğrenciye olduğu kadar öğretmene de pedagojik öğrenme olanakları sağlamasından dolayı, öğretmen eğitiminde de harmanlanmış öğrenmeye gereksinim duyulmaktadır.

2- Bilgiye ulaşma:

Öğrencilerin ders içi veya ders dışı yaptıkları çalışmalarda gerek duydukları bilgilere erişebilmede, çeşitli ortamlarda akranları ya da farklı bireylerle iletişimde bulunmalarına ve bilgiyi her ortamda tartışarak yapılandırmaya olanak sağlamaktadır.

3- Sosyal etkileşim:

En doğal öğrenme, sosyal çevre ile etkileşimin sonucu olarak gerçekleşmektedir. Öğrencilerin herhangi bir problemi paylaşmaları, kavramlar ve fikirler üzerinde tartışıp görüş bildirmeleri, kendi fikirlerini savunurken karşı tarafın fikirlerini çürütmeye çalışmaları ve bu şekilde anlamlı ve kalıcı öğrenme gibi beceriler kazanmaları etkileşimin fazla olduğu sosyal ortamlar sayesinde gerçekleştirilebilmektedir. Tek başına çevrim içi öğrenme ortamının ve yüz yüze öğrenme ortamının çeşitli sınırlılıkları bulunmaktadır. Bu nedenle öğrencilerin bireysel farklılıkları göz önünde bulundurularak, harmanlanmış öğrenme ortamları daha etkili bir şekilde yapılandırılabilir.

4- Öğrenen kontrolü:

Bireylerin kendi öğrenme süreciyle ilgili seçimlerini kendilerinin yapabilmelerine, neyi ne kadar hangi sürede yapacağına kendilerinin karar verebilmeleri açısından fırsat tanınması gerekir. Harmanlanmış öğrenme uygulamaları bu süreçlere yönelik öğrencilerin kendi öğrenme ortamlarını ve süreçlerini planlama ve kontrol edebilme olanakları sağlamaktadır. Örneğin, öğretmen sınıf içi tartışma veya forum gibi çevrim içi tartışmaları kullanarak öğrencinin tercih ettiği ortamda tartışmaya katılmasını destekleyebilir. Aslında öğrenme ortamı ne kadar zengin tasarlanırsa, öğrencinin öğrenme sürecini kontrol etmesi amacıyla farklı seçimler yapmasına olanak tanınabilmektedir.

5- Maliyet etkililiği:

Harmanlanmış öğrenme programlarındaki öğrenme ortamları klasik bir sınıf içinde harcanan zamanı en aza indirebileceği gibi öğretim maliyetlerini de aşağı çekmektedir. Bu sayede iki saatlik sınıf içi yüz yüze dersin bir saati sınıfta ve bir saati ise çevrimiçi öğrenme ortamlarında işlenecek şekilde düzenlenebilir. Bu sayede, yüz yüze öğrenme ortamı için harcanan maliyetlerin azalmasına ve zamanın daha etkili kullanılmasına imkan sağlanabilir.

6- Yeniden gözden geçirip düzeltme kolaylığı:

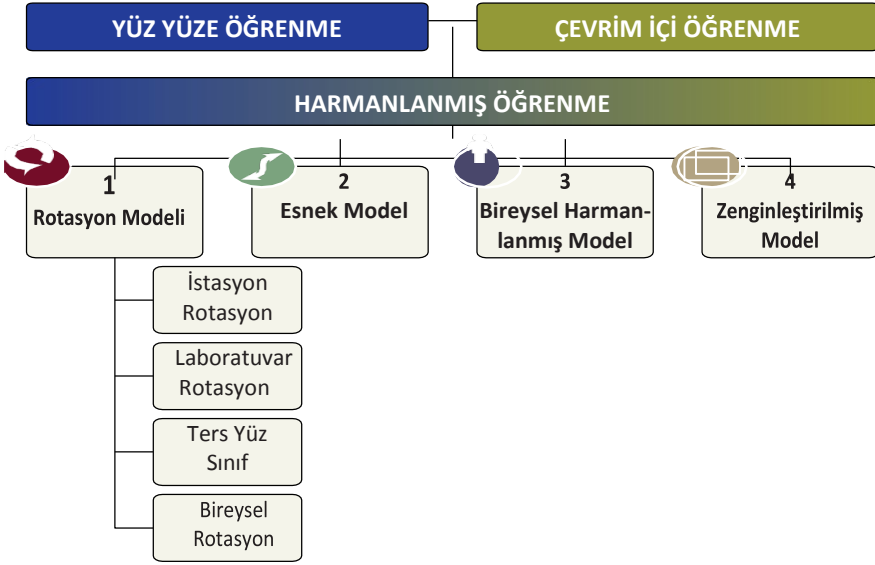
Harmanlanmış öğrenme ortamları, öğretmenlerin kendileri tarafından tasarlanır ve geliştirilir. Çevrimiçi ortamda sunulan bilgiler rahatlıkla değiştirilebilir, yeni bilgiler eklenebilir ya da güncellemeler kolaylıkla yapılabilir. Bütün bunları yapabilmek için öğretmenlerin çok detaylı programlama bilgisine sahip olmasına da gerek yoktur. Harmanlanmış öğrenme ortamlarının tekrar düzenlenmesindeki kolaylık; zaman içerisinde

Harmanlanmış Öğrenme Modeli

geliştirilen farklı materyallerin, etkinliklerin ve uygulamaların sisteme rahatlıkla eklenebilmesine olanak tanımakta ve öğrenme ortamının daha zengin olmasını sağlamaktadır (Osguthorpe ve Graham, 2003: 230).

Harmanlanmış Öğrenme Modelleri

Bu öğrenme modelleri birçok kaynakta farklı ifadelerle anılsa da ortak anlayış aşağıdaki gibidir:

Tablo 1. (Horn ve Staker, 2017)

Harmanlanmış Öğrenme Modellerinin Özellikleri

1. Yüz Yüze Öğrenme Modeli

- Okul ortamına en uygun düşünülen modeldir.
- Katılım sağlayan öğrenci sayısı bellidir.
- Öğrenciler kendi seviyelerine göre zorlandıkları anda teknolojiyi kullanarak öğrenme hızlarına bağlı olarak gelişme kaydederler.

2. Çevrim İçi Öğrenme Model

- Yüz yüze öğrenme modelinin tersidir.
- Bu modelde öncelikli olarak öğretim materyalleri çevrim içi ortamda verilir.
- Yüz yüze öğretime katılım öğrencilerin tercihine bağlıdır.

- Öğrenciler sorularını çevrim içi ortamda sorarlar.
- Ders planlarının esnek ve bağımsız olması bakımından öğrencilerin ilgisini çekmektedir.

3. Bireysel Öğrenme Modeli

- Öğrenciye okulda verilenlerin dışında ders alma fırsatı vermektedir.
- Dersler okul ortamında verilir aynı zamanda öğrenciler çevrim içi derslerle de desteklenir.
- Bu yöntemden verim alabilmek için öğrenci motivasyonunun yüksek olması gerekmektedir.

4. İstasyon Rotasyon Öğrenme Modeli

- Derste veya konuda süre sınırlaması mevcuttur.
- Öğrenciler farklı tipteki çevrim içi öğrenme ortamlarında çalışırlar.
- Çevrim içi ortamda hazırlanan istasyonlarda gruplara özgü projeler, özel ders verme, kalem-kâğıt ödevleri gibi çalışmalar yapılır.

5. Rotasyon Öğrenme Modeli

- Bu modelde öğrenciler daha önceden hazırlanmış programa göre farklı konular işlenen istasyonlar arasında dönüşümlü olarak çalışırlar.
- Bu modelin daha çok ilköğretimde kullanıldığı görülmüştür. *Eğer ilköğretim kelimesini düzeltmeyeceksen “kullandığı” kelimesini “kullanıldığı” şeklinde edilgen yapman gerek*

6. Esnek Öğrenme Modeli

- Materyal öğrenciye çevrim içi verilir.
- Öğrenme öğrencinin kendi düzeninde ve rehberliğinde gerçekleşir.
- Öğrenme uygulamaları öğrencilerin gerek duyduğu ihtiyaca göre planlanır.
- Öğrenme modelleri arasında geçiş yapılabilir.

7. Ters Yüz Edilmiş Sınıf

- Sınıflarda kaybedilen zamanı daha esnek ve verimli kullanmak içindir.
- Bireyi kendi öğrenmelerinden sorumlu tutar ve bireysel öğrenmeyi teşvik eder.
- Öğrencilere bire bir destek sağlamak ve öğrenci-öğretmen etkileşimini geliştirmek için kullanılmaktadır.
- Derste zorlanan öğrencilerin kendi hızlarında öğrenmelerine fırsat vermektedir.

8. Çevrim İçi Laboratuvar Modeli

- Derste eksik kalınan durumlarda tamamlamaya yönelik uygulamadır.
- Öğrenciler tamamen çevrim içi öğrenirler.
- Dersleriyle ilgili çalışmaları tamamlamak amacıyla bilgisayar laboratuvarlarına giderler.
- Laboratuvarında öğrencilere bir yetişkin destek verir (Taşkın ve Aksoy, 2023).

Harmanlanmış öğrenme Ortamında Öğretmenin Rolü

Harmanlanmış öğrenme uygulamalarında öğretmenin rolü bilgi aktarmadan koç ve mentörlüğe evrilmiştir. Bu köklü değişim öğretmenlerin öğrencilerle olan iletişimde daha pasif ya da rolünün kalmadığı anlamına gelmez. Aksine öğretmenler organize etme, bütün süreci takip ve müdahale etme gibi birçok etkiye sahiptir. Geleneksel öğretimde olan sınıf içi eğitimin tamamen öğretmen tarafından yönetildiği, herkese tek beden giydirilen bir anlayıştan çıkılıp öğretmenin öğrencilerinin potansiyeli ve seviyesine göre hatta öğrencilerin kendi öğrenme alışkanlıklarının öğretmeni yönlendirdiği bir yoldur. İnteraktif ve teknoloji tabanlı öğretim uygulaması olan harmanlanmış öğrenmede teknolojinin büyük etkisi vardır. Teknoloji sayesinde çevrim içi tabanlı öğrenme sunan program, bireyselleştirilmiş tempo ve öğrencilerin sürekli katılımını sağlayan gizlilik ve öğrenme deneyimini kişiselleştiren, motivasyonun ve öğretmen liderliğinin ön planda olduğu şefkat ve özen verme gibi insani unsurları içinde barındırır.

Harmanlanmış Öğrenme Ortamında Öğrencinin Rolü

Öğrenci ilgisi

Son yıllarda teknolojinin hayatımıza girmesiyle öğrencilerde, çalıştıkları ya da araştırma yaptıkları konulara ilgi duyma, motive olma ve heyecanın arttığı gözlenmektedir. Bu heyecan ve ilgiyi farklı ders ve aktivitelerde korumayı başarmak için teknoloji eğitim öğretim faaliyetlerinde sıklıkla kullanılmalıdır.

Öğrencilerin Daha Uzun Süre Odaklanmasını Sağlamak

Bir bilgiye ulaşmak ve kaynak araştırması yapmak için bilgisayar veya telefon kullanımı pratik bir çözümdür. Araştırma yapmak için internet gibi kaynaklara erişim, bu katılım ve kaynaklarla etkileşim öğrencilerin daha uzun süre odaklanmalarını sağlar, aynı zamanda öğrenmeyi geliştirmeye yardımcı olur.

Öğrenci Özerkliği Sağlama

E-Öğrenim materyallerinin kullanımı, öğrencinin uygun öğrenmeyi belirleme yeteneğini artırır ve kendi öğrenmesinin sorumluluğunu üstlenmesini sağlayacak bir yetenek geliştirir.

Sorumluluk Bilinci Aşılama

Öğrenciler kendi kendilerini yönlendirir ve sorumluluk alırlarsa bireysel gelişimlerini takip ederler. Kaynakları bulma veya yardım alma becerilerini geliştirmeye yardımcı olan başarılar hedeflerine ulaşabilmeleri için kendi kendilerinde sorumluluk bilinci geliştirirler.

Sahiplenme Duygusu Oluşturma

Harmanlanmış öğrenme güçlü bir öğrenme süreci olan öğrenciye öğrenmeyi sahiplenmesi duygusunu aşılar. Bu sahiplenme duygusu öğrenmeyi teşvik eder.

Tartışma ve Sonuç

Bu çalışma harmanlanmış öğrenme uygulamalarının dünya literatüründeki yeri ve nasıl uygulanması gerektiğini tartışmaktadır. Yapılan literatür araştırmasında harmanlanmış öğrenme tasarımında en çok karşılaşılan dört temel zorluk; oluşturulan programın öğrenene ve rehberlik edene esneklik sağlayabilmesi, iletişimin ve etkileşimin teşvik edilmesi, öğrencilerin öğrenme süreçlerinin kolaylaştırılması ve duygusal bir öğrenme ikliminin teşvik edilmesidir (Boelens vd., 2015; Graham vd., 2014). Yukarıda sıralanan zorlukların, öğrenme modelinde en çok üstünde durulması gereken unsurların olduğu söylenebilir.

Araştırmaların genelinde harmanlanmış öğrenme ortamında uygulanan programın etkililiği ve tasarım hakkında öğrenci görüşlerine yer ver verilmiş fakat çalışmalarda kullanılan yöntem, teknik, materyal ve programın içeriği verilmemiştir. Bunun nedeni her öğretmene göre değişebilir olması fakat rehberlik etmesi ve yön göstermesi açısından bütün bunların detaylandırılması sonra yapılacak çalışmalar için bir kaynak oluşturacaktır (Graham vd., 2014).

Literatürde tartışılan diğer bir konu ise harmanlanmış öğrenme ortamlarında öğrenen esnekliğinin nasıl olması gerektiği, çevrim içi öğrenme ile yüz yüze öğrenme süreçlerinin hangi oranda ve hangi şartlar, hangi materyallerle verileceği, bu iki uygulama yaklaşımının nasıl bir sırayla ortaya konulacağıdır. Bazı kaynaklar, Bonk vd. 2006; Xiao vd, 2020 gibi çalışmalar öğrenme sürecini öğrenciler belirlemeli derken bazı araştırmacılar ise programın öğretici tarafından tasarlanması gerektiğini savunmuşlardır (Moore, 1973; Barnard vd., 2009; Van Laer ve Elen, 2016).

Harmanlanmış öğrenme tasarımlarının belki de en çok üstünde durulan alan öğrencilerin bu öğrenme tasarımıyla eğlenerek öğrendikleri hatta daha ileri giderek bilgisayar öğrenimini geliştirdikleri yönünde olmuştur (Akkoyunlu ve Kurbanoğlu, 2003; Enfield 2013; Fagan, Neill & Wooldridge, 2004). Günümüz yükseköğretim mezunlarından istenen becerilerin en başında dijital okuryazarlık, uzaktan çalışma, sanal ekip çalışması ve iş birliği sanal proje yönetimi, zaman yönetimi, hedef odaklılık sayılabilir. Bütün bu beceriler harmanlanmış öğrenme ortamlarında zorunlu yapılması gereken davranışlar olarak kabul edilmektedir.

KAYNAKÇA

- Akkoyunlu, B. ve Kurbanoğlu, S. (2003). Öğretmen adaylarının bilgi okuryazarlığı ve bilgisayar öz-yeterlik algıları üzerine bir çalışma. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(24), 1-10.
- Aktaş, A. (2022). Rusya-Ukrayna savaşında insani diplomasi aracı olarak Türkiye'nin yumuşak güç kullanımı. *Journal of History School*, 61, 4081- 4101.
- Aktaş, A. (2023). Toplumsal mahremiyet dönüşümü ve WhatsApp durum paylaşma özelliği ilişkisi üzerine bir inceleme, *Eskiyeni*, 48, 185-200. <https://doi.org/10.37697/eskiyeni.1225175>.
- Aktaş, A. (2024). Kırgızistan'da yayınlanan Türk dizilerinin yumuşak güç ekseninde değerlendirilmesi. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 13(2), 550-559. doi:10.33206/mjss.1335996
- Aytaç, T. (2022). Okul Yönetiminde Dijital Dönüşüm ve Dijital Liderlik. Eğitimde Yeni Sorunlar ve Cevaplar, 61.
- Barnard, L., Lan, W. Y., To, Y. M., Paton, V. O., & Lai, S. L. (2009). Measuring self-regulation in online and blended learning environments. *The internet and higher education*, 12(1), 1-6.
- Boelens, R., Van Laer, S., De Wever, B., & Elen, J. (2015). Blended learning in adult education: towards a definition of blended learning.
- Bonk, C. J., & Graham, C. R. (2006). The handbook of blended learning. San Francisco, CA: Pfeiffer. 1-12.
- Dağhan, G., Kalaycı, E., & Seferoğlu, S. S. (2011). Milli eğitim şubelerindeki teknoloji politikalarının incelenmesi. XII. Akademik Bilişim Konferans Bildirileri. İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Driscoll, M. (2002). Blended learning: Let's get beyond the hype. *E-learning*, 1(4),1-4.
- Enfield, J. (2013). Looking at the impact of the flipped classroom model of instruction on undergraduate multimedia students at CSUN. *TechTrends*, 57(6), 14-27.
- Fagan, M. H., Neill, S., & Wooldridge, B. R. (2004). An empirical investigation into the relationship between computer self-efficacy, anxiety, experience, support and usage. *Journal of Computer Information Systems*, 44(2), 95-104.

- Garrison, D. R. ve Kanuka, H. (2004). Blended learning: uncovering its transformative potential in higher education. *The internet and higher education*, 7(2), s.95-105.
- Graham, C. R. (2006). Blended learning systems: Definition, current trends, and future directions. In C. J. Bonk & C. R. Graham (Eds.), *The Handbook of Blended Learning: Global Perspectives, Local Designs* (pp. 3–21). San Francisco: Pfeiffer.
- Graham, C. R., Henrie, C. R., & Gibbons, A. S. (2014). Developing models and theory for blended learning research. In A. G. Picciano, C. D. Dziuban, & C. R. Graham (Eds.), *Blended learning: Research perspectives* (Volume 2, pp. 13–33). New York: Routledge.
- Horn, M. B., & Staker, H. (2017). *Blended: Using disruptive innovation to improve schools*. John Wiley & Sons.
- Kalaycı, N., & Yıldırım, N. (2020). Türkçe Dersi Öğretim Programlarının Karşılaştırmalı Analizi (2009-2017-2019). *Trakya Eğitim Dergisi*, 10(1), 238-262. <https://doi.org/10.24315/tred.580427>
- Korucu, A.T. & Kabak, K. (2020). Türkiye'de hibrit öğrenme uygulamaları ve etkileri: Bir meta analiz çalışması [Hybrid learning practices and effects in Turkey: A meta analysis study]. *Bilgi ve İletişim Teknolojileri Dergisi/Journal of Information and Communication Technologies*, 2(2), 88-112.
- McDonald, P. L. (2014). Variation in Adult Learners' Experiences of Blended Learning in Higher Education. In A. G. Picciano, C. D. Dziuban, & C. R. Graham (Eds.), *Blended Learning: Research Perspectives* (Volume 2, pp. 215–234). New York: Routledge.
- Moore, MG (1973). Bağımsız öğrenme ve öğretme teorisine doğru. *Yüksek Öğretim Dergisi*, 44 (9), 661-679.
- Osguthorpe, R. T., & Graham, C. R. (2003). Blended learning environments. *Quarterly review of distance education*, 4(3).
- Özerbaş, M., & Benli, N. (2015). Blended öğrenme ortamının öğrenci akademik başarı ve tutumlarına etkisi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(1), 87-108.
- Park, Y., Yu, J. H., ve Jo, I. H. (2016). Clustering Blended Learning Courses By Çevrim içi Behavior Data: A Case Study in A Korean Higher Education Institute. *The Internet and Higher Education*, 29, 1-11. doi: 10.1016/j.iheduc.2015.11.00
- Procter, C. (2003, September). Blended learning in practice. Presented at Education in a Changing Environment conference, Salford.
- Talan, T. ve Gülseçen, S. (2018). Ters-Yüz Sınıf ve Harmanlanmış Öğrenmede Ayrıştırma Özdüzenleme Becerilerinin ve Öz-Yeterlik Algılarının İncelenmesi. *Türk Bilgisayar ve Matematik Eğitimi Dergisi (TURCOMAT)*, 9(3), 563-580.
- Taşkın, G., ve Aksoy, G., (2023). Hibrit Öğrenme Modeli: Teorik Bir Bakış. XVI. Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi (pp.75-80). Sivas, Turkey.
- Tonbuloğlu, İ. ve Tonbuloğlu, B. (2021). Eğitimde Dijital Dönüşüm Harmanlanmış Öğrenme, (Analiz Raporu: 2021/09). İstanbul: İLKE İlim Kültür Eğitim Vakfı.
- Ünsal, H. (2010). Yeni Bir Öğrenme Yaklaşımı: Harmanlanmış Öğrenme. *Milli Eğitim Dergisi*, 40(185), 130-137.
- Ünsal, H. (2007). Harmanlanmış öğrenme etkinliğinin çoklu düzeyde değerlendirilmesi. (Yayınlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara.

- Üstün, AB (2011). *Böte öğretim elemanlarının harmanlanmış öğrenme ortamlarında verilen olayların dağılımı* (Yüksek Lisans tezi).
- Van Laer, S., & Elen, J. (2019). The effect of cues for calibration on learners' self-regulated learning through changes in learners' learning behaviour and outcomes. *Computers & Education*, 135, 30-48.
- Xiao, J., Sun-Lin, H. Z., Lin, T. H., Li, M., Pan, Z., & Cheng, H. C. (2020). What makes learners a good fit for hybrid learning? Learning competences as predictors of experience and satisfaction in hybrid learning space. *British Journal of Educational Technology*.

EXTENDED SUMMARY

The Synergy of Technology and Education

Technology directs education and benefits from it for the advancement of humanity and the simplification of life. While education is intertwined with technology, it also guides it. This interconnection indicates that education and technology should not be separated, as an education devoid of technology will undoubtedly leave us behind in the current era. The phrase "the world has become a global village" is one of the most frequently repeated expressions of the past century.

History of Blended Learning

Blended learning, in general terms, began with distance education and çevrim içi learning and later progressed to become an independent teaching model. The roots of blended learning date back to the 1990s, alongside the increasing role of technology in education.

Why Blended Learning?

The fundamental aim of education and teaching is to cultivate individuals who possess the knowledge, behaviors, and values organized according to the needs of the era, along with the skills demanded by the times. This aim can be achieved through applications that facilitate education and teaching (Kalaycı & Yıldırım, 2020).

Pedagogical Foundation in Blended Learning Designs

When designing a blended teaching program, educators should consider six goals (Osguthorpe & Graham, 2003):

1. Pedagogical richness: Providing a deep and comprehensive learning experience.
2. Access to knowledge: Ensuring easy and wide access to educational resources.

3. Social interaction: Enhancing interaction among students and between students and teachers.

4. Learner control: Allowing students to control their own learning processes.

5. Cost-effectiveness: Reducing educational costs.

6. Ease of review and revision: Making it easy to review and revise programs.

Characteristics of Blended Learning Models

1. Face-to-Face Learning Model: Traditional classroom education.

2. Çevrim içi Learning Model: Education conducted entirely on çevrim içi platforms.

3. Individual Learning Model: A model where students progress at their own pace.

4. Station Rotation Learning Model: Students rotate between different learning stations.

5. Rotation Learning Model: Students rotate between different learning methods according to a set program.

6. Flexible Learning Model: Students determine their own learning paths and pace.

7. Flipped Classroom: Students review course material at home and use class time for practical applications.

8. Çevrim içi Lab Model: Laboratory work conducted on çevrim içi platforms.

Role of Teachers in a Blended Learning Environment

In blended learning applications, the role of the teacher has evolved from information transmitter to coach and mentor. This change does not imply that teachers have become passive or ineffective in their communication with students. On the contrary, teachers have many important responsibilities, such as organizing, monitoring, and intervening in the learning process. Moving away from a one-size-fits-all approach where classroom education was entirely managed by the teacher, blended learning requires teachers to guide students according to their potential and level. This interactive and technology-based teaching approach in blended learning significantly involves technology. Programs offering çevrim içi -based learning include personalized pacing, continuous participation of students, privacy, and personalized learning

experiences, encompassing human elements such as motivation, teacher leadership, compassion, and care.

Role of Students in a Blended Learning Environment

With the integration of technology into our lives, it has been observed that students' interest, motivation, and excitement towards their studies and research topics have increased. To maintain this excitement and interest across various subjects and activities, technology must be extensively used in educational activities.

Discussion and Conclusion

This study discusses the place of blended learning applications in the world literature and how they should be implemented. The literature review identifies four main challenges in blended learning design: providing flexibility to learners and guides, promoting communication and interaction, facilitating students' learning processes, and fostering an emotional learning climate (Boelens et al., 2015; Graham et al., 2014). These challenges are considered crucial elements in the learning model.

Generally, research includes student opinions on the effectiveness and design of the programs implemented in blended learning environments, but the methods, techniques, materials, and program content used in the studies are not detailed. This lack of detail can be attributed to the variability among teachers. However, providing these details for guidance and direction will form an important resource for future studies (Graham et al., 2014).

Another topic discussed in the literature is how learner flexibility should be in blended learning environments, the proportion and conditions under which çevrim içi learning and face-to-face learning processes should be conducted, and the sequence of these two approaches. Some sources (Bonk et al., 2006; Xiao et al., 2020) argue that the learning process should be determined by the students, while others (Moore, 1973; Barnard et al., 2009; Van Laer & Elen, 2016) argue that the program should be designed by the instructor.

The most emphasized area in blended learning designs is that students learn while having fun with this learning design and even advance their computer learning skills (Akkoyunlu & Kurbanoglu, 2003; Enfield, 2013; Fagan, Neill & Wooldridge, 2004). The foremost skills expected from today's higher education graduates include digital literacy, remote working, virtual team collaboration, virtual project management, time management, and goal orientation. These skills are considered mandatory behaviors that must be developed in blended learning environments.